

.SE Nyhetsbrev om Internets styrning sommar 2013

[Blogg:](#)

.se

1

[Nyhetsbrev:](#)

Internetutvecklingen styrs idag endast i begränsad utsträckning av samma aktörer som för fem eller tio år sedan. Anspråken på hur nätet ska styras kommer från flera håll samtidigt. Det är en komplex uppgift bara att överblicka alla försök till styrning av nätets utveckling.

På .SE vill vi med detta brev bidra till omvärldsbevakningen av denna process. Brevet kommer månadsvis. Sammanställningen gäller utvecklingen i Sverige, EU och globalt, och fokuserar i första hand på händelser som rör Internets styrning och hoten mot det öppna Internet. Brevets innehåll är en kortfattad inventering och pekare mot aktuella frågor. Tematiska fördjupningar, kommentarer och åsikter ligger i bilaga. Ibland ligger åsikter också i halvårssummeringar.

Innehåll

Förenta nationerna.....	6
Rådsarbetsgruppen i ITU.....	6
ITU öppnar upp	6
ICANN.....	6
ICANN-möte i Durban	6
ICANN och nya toppdomäner för Internet.....	6
Villkor för handel och kommersiella förutsättningar	7
Samhällsansvar (CSR) hos stater och Internetoperatörer.....	7
En global avlyssning av Internet-trafik – efter Snowden.....	7
Integritet online	7
Indiska regeringen köper övervakningsutrustning	7
Internet som Infrastruktur	7
En konkretisering av Internet som infrastruktur	7
Internet Society tar nytt grepp för DNSSEC	7
Malaysias registry hackat	8
Kroes förslag om telekomåtgärder	9
Barroso ger grönt ljus till frihandelsavtal (TTIP)	9
Googles integritetsregler i Europa	9
Konkurrenstillsyn I Europa	10
Brittiska familjevänliga filter?	10
.SE driftar .NU	11
VISA och Mastercard spärrar betalningar via elektroniska tunnlar	11
ISOC-SE håller seminarium om IPv6 och Internetaccess	11
Tillit på nätet	11
Utredning om konvention för IT-brottslighet	11
Bilaga 1: Att brandskatta Molnet.....	14

Bilaga 2: Efter Snowden – del 2	17
Fortsatt starka reaktioner på uppgifterna om avlyssning.....	18
Försök att tysta ner	20
Avlyssningens metod och omfattning – ambitionen ökar	21
Allianser av underrättelsetjänster och hangarounds i samarbete	22
Företagens roll - delaktiga och offer på samma gång.....	22
Utvärdering och motreaktionerna mot PRISM	23
Följder i Sverige?.....	24

Kommentarer, synpunkter eller frågor:

Staffan Jonson, .SE (Stiftelsen för Internetinfrastruktur), Box 7399, 103 91 STOCKHOLM,
tel 073-317 39 67, Staffan.jonson@iis.se , www.iis.se

Halvårssammanställning 2013

Under 2013 har vi hittills sett en ny regleringsfest då det gäller Internets utveckling.

- I Bryssel och medlemsländernas huvudstäder mal det s.k. NIS-direktivet på, under avsikten att skapa ett tekniskt stabilt och säkert Internet i unionen.
- I Bryssel förbereds också förnyade regelverk om den elektroniska identiteten (eID), ett regelverk som kritiserats på flera punkter
- I Europaparlamentet går diskussionens vågor höga då det gäller regelverk för integritet.
- Under året har EU-kommissionen fått i mandat av EU-parlamentet att förhandla med USA om det internationella handelsavtal (TTIP) vars tillblivelse betraktas som mycket viktigt på båda sidorna om Atlanten.

Mitt i allt detta briserade den s.k. Snowden-affären, dvs. insikten och medgivandet om att minst fem nationella säkerhetstjänster i värsta fall söker spegla, lagra lyssna av, dekryptera och i efterhand läsa valda delar av ALL trafik på Internet.

Den gamla insikten att *ett mejl är lika säkert som ett vykort*, i kombination med den svaga regleringen av Internet, har vänts till flera säkerhetstjänsters fördel, och när *PRISM*, *Tempora* och andra avlyssningssystem uppdagats har flera aktörer med gott samvete kunnat säga att mycket av vad de gör inte är att betrakta som olagligt. Däremot finns en uppenbar politisk problematik i detta. EU-institutionerna i bl.a. FN har buggats och avlyssnats, vilket sällan är särskilt populärt.

Under sommaren har också uppdagats flera försök att tysta ner informationsflödet i frågan. Man har bl.a. genomfört ett ihärdigt förhör av anhöriga till Journalister på The Guardian (ett sätt att jaga budbäraren), och förmått tidningen att förstöra hårddiskar med information (ett sätt att sopa igen spår av verksamheten). Allt motiverat genom anti-terrorlagstiftning i Storbritannien och USA. I USA har e-postleverantörer under munkavle förmåtts upphöra med att leverera alltför effektivt krypterade mejl i tjänsten Lavabit (ett sätt att säkra fortsatt kontroll av innehållet på Internet).

Som beskrivits tidigare har den internationella mediebevakningen fokuserat på huruvida några amerikanska senatorer fått tillräcklig information av amerikanska säkerhetsmyndigheter, eller om de först bakom ljuset av samma myndigheter. Alternativt har samma senatorer blivit ganska nöjda med en sådana bristfälliga upplysningar om vad som pågått så att de kunnat hävda okunskap om rådande förhållanden, dvs. s.k. *deniability*. Men oavsett händelseutvecklingen och legaliteten i USA av det som uppenbarligen fortfarande pågår, har det syns få reaktioner från andra länder.

I Europaparlamentet lär det ha uttalats några hårda ord om PRISM, och Angela Merkel muttrade högljutt, ända tills hon troligtvis fick insikt i att även tysk underrättelsetjänst hela tiden känt till dessa rutiner.

Stämningen blev inte bättre då insikten om pågående program kom att söndra även EU. Så fort det blev klart att Storbritannien troligtvis bedrivit långtgående avlyssning,

genmälde Britterna att inhemska försvars-angelägenheter minsann inte angick Bryssel. I London fick man skäl att än en gång hota med att gå ur EU.

Alla de händelser som framkommer i kölvattnet av Snowdens avslöjanden ger tillsammans en bild som har stark påverkan på den internationella diskussionen om Internets styrning. Därför är Snowden-händelserna centrala i detta nyhetsbrev.

Som påpekats tidigare är skillnaden framför allt att en amerikansk myndighet medgivit det som tidigare bara misstänktes. Det medgivandet kostade framför allt USA en mycket stor portion trovärdighet i de internationella diskussionerna om vem som ska styra nätet, och varför.

I en händelse nyanserades bilden av Kina som integritetskränkare av sina medborgare. I en händelse ändrades bilden så att det intima samarbetet mellan fem säkerhetstjänster framstår som ett långt mycket större hot mot den personliga integriteten på nätet än Google och Facebook tillsammans.

I en händelse stärktes internationella teleunionens argumentation för att kontrollen av nätets infrastruktur ska underkastas nationell kontroll och lagstiftning, att kontrollen ska fråntas från internationella (amerikanska) företag, och fråntas internationella organisationer. Mångfaldsmodellen (Multistakeholder) för Internet har fått ett brant motlut. Framför allt det senare är verkligen att beklaga. Det inflaterar all den möda många internationella organisationer lagt ner för ett öppet och fritt Internet.

Men det kanske största bakslaget för Internet i Sverige är att de uppdagade händelserna ger EU ett moraliskt fribrev att reglera Internet till samma nivå av detaljrikedom som telefoni. Alla betydelser av begreppet Internetsäkerhet kommer nu att användas i relation till PRISM och Tempura.

Givet den bild som växer fram är frågan inte längre *om*, utan *var*, och *av vem* Internet-avlyssningen i Sverige sker. Ett första steg för Svenska parlamentariker borde därför rimligtvis vara att inventera och lära sig hur långt avlyssningen faktiskt sträcker sig. Ett andra steg är att reagera. Det är fortfarande förvånansvärt tyst om detta i Sverige.

Globalt

Förenta nationerna

Rådsarbetsgruppen i ITU

Rådsarbetsgruppen rörande Internetrelaterad Policyfrågor i ITU (CWG-Internet) har diskuterats i ITU under sommaren. En initierad kännare sammanfattar diskussionen [här](#):¹

ITU öppnar upp

I Internationella Teleunionen (ITU) arbetar man f.n. med sin långsiktiga *ITU Strategic Plan för perioden 2016-2019*. I det arbetet har ITU tagit intryck av 2012 och 2013 års synpunkter, och har i större grad än tidigare öppnat upp sin organisation för intryck från andra än nationalstaternas representanter.

Exempelvis har man utöver att lyssna till sektormedlemmar (organisationer och företag) har man också öppnat för en offentlig konsultation.

Synpunkter i denna konsultation kan lämnas via e-mail senast 6 september på strategy@itu.int. SE också <http://itu-ideas.crowdcity.com/category/1280>. Den strategiska planen för 2016-2019 kommer att beslutas på 'plenipoten' 2014.

ICANN

ICANN-möte i Durban

Ett ovanligt sent ICANN-möte hölls i juli i Durban, Sydafrika. Regeringarnas rådgivande organ (GAC) uttryckte även denna gång en ovanligt lång och detaljerad rad med råd till ICANNs styrelse.

Samarbetsorganisationen Centr publicerade redani juli en koncis sammanfattning av mötet.² På mötet deltog 1800 personer från 92 länder. På mötet meddelade Fadi Chehadé att ICANN ska öppna ett 'engagement centre' i Genève. ICANN har öppnat "ICANN Labs", ett webbaserat forum för interaktion med det globala Internetsamfundet.

ICANN publicerade under våren också några pedagogiska bilder för nybörjaren. Bilderna förklarar ekosystemet av aktörer och organisationer som deltar i nätets infrastrukturella styrning.³

ICANN och nya toppdomäner för Internet

På ICANN-mötet i Durban beslutade styrelsen om fyra nya toppdomäner för Internet. De är

شبكة , "web" (arabiska)

¹ <http://linguasynaptica.com/itu-council-2013/>

² <http://www.centri.org/Report-ICANN47>

³ <http://www.icann.org/sites/default/files/assets/ecosystem-2500x1622-21mar13-en.png>

ОНЛАЙН och САЙТ, "online" site "site" (ryska)

游 "game" (kinesiska)

Processen mot de nya generiska toppdomänerna för Internet går framåt. Redan på Durban-mötet meddelades att de första nya generiska toppdomänerna troligtvis blir satta i skarp drift redan nu i september 2013.

Villkor för handel och kommersiella förutsättningar

Samhällsansvar (CSR) hos stater och Internetoperatörer

Global Network Initiative släppte i juli en rapport om öppenhet och insyn i regeringar och Internetleverantörer. Rapporten diskuterar bl.a. de CSR-aspekter många stora operatörer behöver avhandla.⁴

En global avlyssning av Internet-trafik – efter Snowden

I bilaga lämnas en uppföljande rapport nr två om betydelsen av, och händelserna efter Edward Snowdens avslöjanden.

Integritet online

Indiska regeringen köper övervakningsutrustning

The Hindu berättar att den indiska regeringen planerar inköp av utrustning för övervakning av de flesta formerna av elektronisk kommunikation samt röst-tjänster.⁵

Internet som infrastruktur

En konkretisering av Internet som infrastruktur

CircleID tipsar om en ovanligt informativ [karta](#) över hur Internets sjökablar faktiskt fördelar sig.⁶

Internet Society tar nytt grepp för DNSSEC

I juli tillkännagav⁷ Internet Society en överenskommelse med företagen Shinkuro och Parsons där man ska arbeta för en global utrullning av *Domain Name System Security Extensions* (DNSSEC). DNSSEC är en teknik för att säkra att elektronisk kommunikation

⁴ <http://globalnetworkinitiative.org/news/new-report-calls-transparency-governments-and-telecommunications-companies>

http://globalnetworkinitiative.org/sites/default/files/GNI_OpeningtheLines.pdf

⁵ <http://www.thehindu.com/news/national/government-buying-deep-surveillance-monitoring-equipment/article5026465.ece>

⁶ http://www.circleid.com/posts/20130826_telegeographys_submarine_cable_map_fascinating_infrastructure/

⁷ <http://www.internetsociety.org/news/internet-society-collaborates-shinkuro-and-parsons-promote-global-deployment-domain-name-system>

sker med avsedd webb-plats. Därmed undviks kommunikation med en falsk webb-plats, där användarens användaruppgifter och lösenord kan kapas.⁸

Shinkuro är ett amerikanskt företag fokuserat på Internet-säkerhet. Dess VD, Steve Crocker, är en av Internets verkliga veteraner. Crocker är också styrelseordförande i ICANN.

Malaysias registry hackat

Malaysias registry hackades i juli, med några felaktiga domännamnspekningar som följd. Felet verkar varit åtgärdat inom ett dygn.⁹

⁸http://www.circleid.com/posts/20130716_isoc_joins_forces_with_shinkuro_and_parsons_to_promote_dnssec/

⁹ <http://mynic.my/en/news.php?id=155>

Europa

Kroes förslag om telekomåtgärder

Under våren 2013 såg vi de första symptomen på en stundande europeisk valrörelse. IT-kommissionär Kroes meddelade redan i maj att hon ville avskaffa roamingavgifterna, dvs. de avgifter europeiska teleoperatörer tar av varandra för att förmedla bl.a. telefoni och Internet-trafik i varandras nät. Redan på försommaren såg vi hennes vision om enhetliga teletaxor över hela EU, och hur vi hädanefter skulle slippa oroas för att ringa och surfa på semestern, åtminstone så länge vi stannar kvar i Europa.

Mycket talar för att IT-kommissionär Kroes i september kommer att lägga fram en konkretisering av detta förslag. Det som betraktas som ett utkast av hennes förslag går emellertid att läsa redan nu. Det är Tyska *Netropolitik* och *European Digital Rights* (edri) som lag fram vad som synes var samma dokument.

Kroes förslag till ändrad europeisk telekommarknad innehåller många viktiga komponenter.

- En fråga på agendan lär vara att konsolidera telekommarknaden från hundratals teleoperatörer inom unionen, till ett hanterligt fåtal. Någonstans finns tanken att färre operatörer ska ge lägre priser inom unionen.
- En annan fråga lär vara att idén om att en prisdifferentierad Internetaccess (*Two tier Internet*) fått fäste i Kommissionen igen. Det senare skulle i sådana fall öppna för olika kvalitet i Internetaccessen beroende på betalningsvilja, något som bl.a. teleoperatörernas intresseorganisation ETNO talade sig hessa över inför de globala diskussionerna på WCIT i Dubai i december 2012. *Two Tier Internet* brukar pekas ut som ett av de största hoten mot tanken om ett enhetligt Internet, och mot s.k. affärsmässig nätneutralitet.¹⁰

Barroso ger grönt ljus till frihandelsavtal (TTIP)

I en särskild presskonferens i början av juli gav Barroso grönt ljus till att fortsätta med frihandelsavtalet TTIP parallellt med utredningarna om PRISM, tempura med flera.¹¹

Googles integritetsregler i Europa

Britter, tyskar och spanjorer jagar Google för dess sekretesspolicy. Det är bl.a. brittiska Information Commissioner's Office (ICO), som anser att företagets integritetspolicy inte är tillräckligt enkel att förstå.¹²

¹⁰ <https://netropolitik.org/wp-upload/CONSOLIDATED-DRAFT-for-ISC-070713.pdf> OCH <http://www.edri.org/files/130709-SM-ISC.pdf>

¹¹ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-660_en.htm

¹² <http://www.google.com/policies/privacy/> och <http://gigaom.com/2013/07/05/why-google-should-be-sweating-about-europes-privacy-policy-crackdown/>

Konkurrenstillsyn i Europa

EU:s konkurrenstillsyn har i juli undersökt flera Internetleverantörer då det gäller företagens dominerande ställning i Internetaccess och *peering* (samtrafik) till andra Internetleverantörer och innehållsleverantörer som exempelvis Netflix. Stora nätägare kan genom att vägra *peering* och förmedling av Innehåll (t.ex. Netflix), dominera marknadsvillkor för Internettrafik. I extrema fall kan följderna bli att konkurrens för Internetleverantörer åsidosätts, och att ett allt annat än affärsmässigt neutral Internet uppnås.

Tillsynen ska enligt uppgift ha skett i formen av en oannonserad räd, där e-post och andra dokument beslagtagits. Kommissionens var förtegen om vilka företag det gällde, men åtminstone Deutsche Telekom bekräftade att så skett. Halvstatliga Franska *Orange* och Spanska *Telefónica* lät sig inte nås för en kommentar.¹³

Brittiska familjevänliga filter?

I juli gick Storbritanniens Premiärminister i ett tal ut med lagändringar för innehåll på Internet. Bland annat ska Internetleverantörer som grundinställning förmås leverera Internet med ett filter för porr – s.k. *family friendly filters*. Endast efter aktivt ha begärt det, ska porrfiltret hos Internetleverantören tas bort (s.k. opt-in). Vidare ska det bli olagligt att inneha en grafisk avbildning av en våldtäkt.¹⁴

¹³ <http://www.nytimes.com/2013/07/12/business/global/eu-investigates-telecom-firms-over-internet-access.html>

¹⁴ <https://www.gov.uk/government/speeches/the-internet-and-pornography-prime-minister-calls-for-action>
<http://www.bbc.co.uk/news/uk-23401076>

Sverige

.SE driftar .NU

Stiftelsen för Internetinfrastruktur (.SE) sjösatte 2 september driften av toppdomänen .NU. mer går att läsa på www.iis.se

VISA och Mastercard spärrar betalningar via elektroniska tunnlar

Under sommaren har det framkommit att Mastercard och VISA de förmått svenska betalningstjänsten Payson att spärra betalning via VPN-tunnlar.¹⁵

Frågan om att 'lagstifta fram' nätneutralitet har på nytt varit uppe på tapen under sommaren. Beslut om sådan lag har t.ex. fattats i Nederländerna.¹⁶

ISOC-SE håller seminarium om IPv6 och Internetaccess

ISOC-SE håller tillsammans med SNUS seminarium om IPv6 och Internetaccess.

Datum och Tid: Måndag 9 september kl 17.30 – ca. 19.30

Plats: .SE Ringvägen 100 i Stockholm (hus A1, plan 9) **Kostnad:**

Gratis (men anmäl dig gärna här: <http://simplesignup.se/event/29796>)¹⁷

Tillit på nätet

I Sverige har det s.k. Pufendorfinstitutet vid Lunds Universitet finansierat ett forskningsprojekt med 10 deltagare från fem olika fakulteter rörande Tillit på nätet, DigiTrust.¹⁸

Utredning om konvention för IT-brottslighet

Svenska föreningen för IT & Juridik håller 5 september seminarium om utredningen IT-brottskonventionen.

Utredningen föreslår bl.a. skärpta straff för dataintrång med mera. "Enligt förslagen ska den som innehar elektroniska uppgifter av betydelse för en brottsutredning kunna föreläggas att spara dem under tystnadsplikt ("bevarandeföreläggande"). Den som har kunskap om ett IT-system och dess funktioner ska också kunna föreläggas att vara behjälplig i en brottsutredning."

Det är sekreteraren för utredningen, Anna Graninger och Per Furberg som talar om utredningens slutsatser.

¹⁵ VPN-tunnlar används t.ex. av många företag för ökad Internetsäkerhet, men också för att anonymisera Internettrafik.

¹⁶ <https://torrentfreak.com/mastercard-and-visa-start-banning-vpn-providers-130703/>

¹⁷ http://www.isoc.se/index.php?option=com_content&view=article&id=240:seminarium-om-ipv6-och-internetaccess&catid=1:latest-news

¹⁸ <http://digitalsociety.se/tema-digitrust/>

När: Torsdagen den 5 september 2013, kl. 17.30

Var: Advokatfirman Fylgia, Nybrogatan 11, Stockholm

Anmälan senast: 3 september, till e-postadressen kansliet@adj.se

<http://adj.se/wordpress/events/nytt-forslag-om-tvangsmedel-rorande-it-i-brottsutredningar>

[Blogg:](#)

.se

[Nyhetsbrev:](#)

Kalendarium

oktober 2013, FN:s *General Assembly*, New York
[Seoul Conference on Cyberspace](#), 17-18 oktober 2013, Seoul, korea 21-25 oktober 2013,
[Internet Governance Forum](#) (IGF), Bali
[RGIG](#) på PTS: 5 november kl.13-16
ICANN 48 i Buenos Aires, Argentina 17-21 november 2013.
Regionala förberedelsemöten inför WTDC, november 2013
[Internetdagarna](#), Stockholm, 25-26 november 2013
[Integritetskonferens](#), 22-24 januari, 2014
ICANN 49 i Singapore våren 2014
WTDC (april 14)
WSIS-mötet efter WTDC (april 14)

ICANN 50 i London sommar 2014
ICANN 51 i Nordamerika höst 2014
High level WSIS +10 Review, 2014 Kairo
IGF 2014,
ITU Plenipotentiary 2014, Busan, Korea
ITU:s fyraårsplaner vid PP-14
ITU:s finansiella plan vid PP-14

Bilaga 1: Att brandskatta Molnet

Minns du kassettskatten? Det är en gammal konstruktion som fick fäste i Sverige och många andra länder för bortåt 40 år sedan. Tanken gick ungefär såhär: Med *den nya tekniken kassetband* (!) kan exempelvis radiolyssnare eller grammofonskive-ägare 'spela in' musik på kassett. För att ge upphovsmannen till den inspelade musiken *skälig ersättning*, och kompensation för utebliven STIM-ersättning, beslutade man därför att lägga på en avgift på varje såld kassett. Ett påslag på X kr på priset av den tomma kassetten förmedlades alltså direkt till konsumenten, för att upphovsmannen skulle få denna *skäliga* ersättning. Alla vi som köpt kassetter sedan 1980-talet har alltså betalat en öronmärkt avgift till upphovsrättsinnehavarna då vi spelat över våra redan betalade skivor till kassett.

I Sverige är det den privata föreningen [CopySwede](#) som sköter, insamling och utdelning av den här avgiften. CopySwede administrerar den självinitierade *privatkopieringsersättningen*, dels insamlingen av pengar, men också utdelningen av ersättning till de artister som anses förlorat ekonomiskt på kassetter.

Nu är det ju inte bara kassetter som kan användas för att 'spela in' musik. Häromåret fick vi exempelvis ett påslag på några kronor för varje tomt lagringsmedia som såldes, t.ex. USB-minne och andra mer moderna lösningar som säljs i butikerna idag. Tanken var precis som förut, att teknisk utrustning som kan lagra musik, ska bära kostnaden för skälig ersättning till upphovsrättsinnehavaren av exempelvis musik. Så alla vi som köper USB-minnen eller externa hårddiskar betalar redan idag en avgift till upphovsrättsmannen till alla musik som lagras på mediet.

Jag tror att du vid det här laget ser vart detta är på väg. Vad händer om jag inte lagrar musik på mitt USB-minne, eller min externa hårddisk? Den enda upphovsrättsinnehavaren till innehållet på min sticka är jag själv, eftersom jag använder den till mina egna fotografier. Varför betalar jag då en öronmärkt avgift till CopySwede, och varför ska säg Per Gessle ha ersättning för min lagring av mina fotografier på en extern hårddisk? Han får tillräckligt av mig via mitt Spotify-konto. Det är ju inte direkt så att jag kan säga nej tack, vare sig i affären, eller till CopySwede. I praktiken finns en avgift som kan liknas vid en skatt, dvs. ett obligatorium jag inte kommer undan.

Hur har det då blivit såhär? Jo, dels beror det på att den gamla kassettskatten och dess efterföljare är en mental kvarleva just från kassetternas tid. Man har helt enkelt lyckats överföra den mentala bilden av *kassetten som avsedd för endast ett ändamål* (att spela av musik), till andra lagringsmedier som exempelvis USB-minnet, som jag säkert kan säga, har många olika ändamål.

När det begav sig tycktes steget från tomma kassetter till tomma lagringsmedier som USB-sticka och hårddisk vara litet, åtminstone för de tre domare i HD som avgjorde skiljedomen. De gjorde uppenbarligen tolkningen att USB-stickor och tomma hårddiskar är "särskilt ägnade" åt lagring av musik och film. Att medierna skulle kunnat användas till andra ändamål gick dem uppenbarligen spårlöst förbi.

Men dels beror detta på att kassettskatten helt och hållet sköts i privat regi. Skatten har ingen offentlig sanktion, utan baseras på insäljning av en tjänst. Den är med andra ord lika privat som att köpa äpplen på ICA.

CopySwede har funnit en egen nisch, där affärsidén är att gå runt hos privata aktörer och erbjuda sig att mäkla en skyddsavgift för kulturskapare. Avgiften sätts med mycket liten insyn för mig som konsument, förmedlas i affärskedjan från importör eller tillverkare av USB-minnen, till detaljhandeln som glatt lägger avgiften på konsumentens pris.

- Jaha, tänker de flesta konsumenterna, och rycker på axlarna. - Ytterligare några spänn till på mitt USB-minne. –Jaja, orka! säger kanske de som ens vet att denna snart femtioåriga rännil fortfarande består. Det är precis i den axelryckningen som kassettskatten består, och ges utrymme att expandera. För precis som alla andra affärsmodeller är även den här expanderbar. Så sker just nu.

Just nu pågår en offensiv för affärsmodellen. Nu är målsättningen att kassettskatten ska utökas till nya lagringsmedier i Sverige. Den här gången ska Per Gessle ha ersättning även för att jag köper utrustning med *inbyggd* minne, exempelvis lagringsmedia i en PC, en mobiltelefon, ett SonyPlaystation, ett Wii eller en padda (en s.k. tablet), men oavsett om jag lagrar hans musik där eller inte. Under förvärdning om teknikneutralitet ska alla medier som kan tänkas lagras exempelvis musik, eller film beläggas med kassettskatt. Inbyggda hårddiskar, mobiltelefoner, ja, valet är fritt!

Därmed är ändamålsglidningen fulländad. Eftersom min mobiltelefon kan tänkas lagra musik elektroniskt behöver CopySwede ta en avgift av mig, för att förmedla en skälig ersättning till upphovsmannen för musik som jag troligtvis inte lagrar där. Eftersom jag redan prenumererar på Spotify kommer jag absolut säkert inte att lagra elektronisk musik på vare sig telefonen eller disken, men får snällt betala avgiften i alla fall. Det är en affärsmodell som baseras på GSG: *går det så går det*.

Särskilt intressant är att allt detta tar utgångspunkt i den kopiering av digitalt innehåll som sker för personligt bruk, dvs. sådant som kan betecknas som lagligt. Det handlar alltså inte om någon form av kompensation för att det också kopieras *olagligt*.

Men det som kanske är mest oroväckande är att den här gången sträcker sig offensiven långt utöver de privata avtal som hittills styrts detta i Sverige. Kassettskatten kallas på engelska '*private copy levy*', och är på nytt aktuell, men den här gången i EU-parlamentet. Det nya är alltså inte bara att man vill få kassettskatten sanktionerad som lag, utan också att den ska bli enhetlig och europatäckande.

I Europaparlamentets utskott ¹⁹för juridiska frågor kan man läsa hur molntjänster ska *släppa lös möjligheterna i Europa*.²⁰

¹⁹ [http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=COM\(2012\)0529&l=en](http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=COM(2012)0529&l=en)

²⁰ *Unleashing the potential of cloud computing in Europe*, se också <http://parltrack.euwiki.org/dossier/2013/2063%28INI%29>

Förslagsställarna tar vår tids favorit-floskel: "molntjänster", och under förevändning om teknikneutralitet och en enhetlig inre marknad argumenteras för ändring av regimen för *Intellectual Property Rights*, och ändring av *e-handelsdirektivet*. Som i all god retorik framgår det emellertid inte *för vem* molntjänsten ska bli en fördel. För mig är det klart som korvspad: -Kassettskatten ska in i molnet. På så sätt kan verkligen all lagringsmedia brandskattas för att de eventuellt härbärgerar film och musik.

Vad det här gör för innovation och tjänsteutveckling på Internet kan vem som helst räkna ut. Just nu ser det ut som en över fyrtio år gammal tankekurpa ska sanktioneras inte bara av svenska staten, men också av Europa-parlamentet. Lycka till i Europavalet 2014!

Regeringen har också publicerat sin syn på skatten.²¹

²¹ <http://www.regeringen.se/sb/d/6143/a/55365>

Ett Globalt system program för Internetavlyssning

Bilaga 2: Efter Snowden – del 2

Rapporten är en fortsättning på artikeln *Amerikanska statens program för Internetövervakning*, som ingick som bilaga till .SE nyhetsbrev för Internet i juni 2013.

Den stora nyheten i juni var Snowdens avslöjanden om Internet-avlyssning, samt just att en representant för en amerikansk säkerhetsmyndighet bekräftade uppgifterna. Den stora nyheten under juli och augusti var hur systematisk och omfattande Internet-avlyssningen faktiskt är.

Fortfarande i augusti kommer nya uppgifter sipprande, och fram växer en bild där västorienterade länder med USA, men framför allt Storbritannien i spetsen försöker spegla och lagra ALL Internet-trafik, med avsikt att vid behov och i efterhand kunna söka igenom ALLA Internetanvändares meddelanden.

Redan under FRA-debatten i Sverige för en fem år sedan antydde FRA:s GD i en nyhetssändning i SvT att insamling av data i huvudsak skulle användas som bytesvara, underförstått för utbyte med andra säkerhetstjänster. Särskilt för de som lever kvar i kalla kriget har Sverige ett strategiskt viktigt läge, eftersom mycket Internet-trafik här passerar till och från Ryssland.

Lägger man dessa bilder över varandra framstår en situation där den någotsånär säkerhetsmedvetne bör räkna med att ALL Internettrafik har eller kommer att speglas, lagras, analyseras och också i det individuella fallet 'lyssnas av'. Fram växer en bild där man bör anta att det bara är en tidsfråga innan även tidigare skickad trafik dekrypteras och används, oklart av vem.

Vi intresserade har under sommaren sett symptom på hur alltför effektiv kryptering av e-post hindras, troligtvis genom en kombination av hot och munkavle från statliga myndigheter, till företag som tillhandahåller tjänsten. Jakten på s.k. "whistleblowers" har varit mer än tydlig i media.

Redan i juni kom rapporter om Storbritanniens långtgående samarbete med NSA. The Guardian visade uppgifter på hur brittiska underrättelsemyndigheten *Government Communications Headquarters* (GCHQ) tillsammans med NSA skapat det gemensamma övervakningsprogrammet *Tempora*.

Enligt Guardian har Brittiska GCHQ långt mycket större ambition än NSA i vad som sägs vara en gemensam kamp mot terrorism. GCHQ har i *Tempora* s.a.s. kopplat in sig på de förbindelser (läs: fysiska kablar) som utgör ryggraden i internationell Internet-trafik.

Målsättningen är bl.a. att ”fånga upp så mycket telefoni- och Internet-trafik som möjligt.”²²

GCHQ:s avlyssning²³ påbörjats utan någon form av offentlig debatt i Storbritannien. Trots det försvarades den systematiska avlyssningen av all Internettrafik som laglig. Uppgifter beskriver hur den brittiska avlyssningen på GCHQ har haft mindre offentlig insyn och granskning, och därmed större handlingsfrihet, än t.ex. NSA.²⁴

I Svensk medier fortsatte bevakningen av Snowdens persona, och hans försök att skaffa asyl i en rad länder. Internationella medier rapporterade om reaktioner och uttalanden från Tyskland och de Europeiska institutionerna. Vid sidan av Guardian, Washington Post och New York Times var det i huvudsak *Der Spiegel* som stod för den journalistiska gärningen genom nya uppgifter om avlyssning också av Tyska institutioner.

Snart uppmärksammades att även EU-institutioner fått såväl telefon- som Internettrafik avlyssnad, eventuellt också genom placering av fysisk avlyssningsutrustning i EU-institutionernas representation i FN, Bryssel och Washington. Uppgifterna har givit starka reaktioner på båda sidor av Atlanten.²⁵

Fortsatt starka reaktioner på uppgifterna om avlyssning

I juli blev det lite dålig stämning i relationerna mellan europeiska institutioner och USA. I Europaparlamentet mullrade ordförande för utrikeskommittén, och i Tyskland Angela Merkel att spioneriet nått dimensioner som hon inte trodde var möjligt i en demokratisk stat. Luxemburgs utrikesminister kallade NSA:s agerande avskyvärda (abhorrent), vilket inte är alltför vanlig diplomatisk terminologi.²⁶

Så sakteliga började de offentliga institutionerna skifta sina offentliga uttalanden från bestörtning över det inträffade till uppmaningar om handling.

I Europa-parlamentet uppmanade såväl liberaler som franska socialister att ställa in förhandlingarna om frihandelsavtalet TTIP. Ledare för liberalerna i Europaparlamentet

²² ”Mastering the Internet and Global Telecoms Exploitation, aimed at scooping up as much online and telephone traffic as possible.”

²³ Begreppet *avlyssning* inbegriper här såväl rapporterna om 'traditionell' buggning av bl.a. EU:s lokaler i FN, som avlyssning av Internet genom s.k. *deep packet inspection* och programvaran *XKeyscore* (se nedan). Deep packet inspection innebär att se inuti varje paket med Internet-trafik som passerar, och inkluderar att se till avsändande IP-adress, mottagande IP-adress samt finkamma paketet på nyckelord.

²⁴ <http://www.guardian.co.uk/uk/2013/jun/21/gchq-cables-secret-world-communications-nsa>
<http://www.spiegel.de/international/world/public-must-fight-against-prism-and-tempora-surveillance-a-907495.html>

²⁵ <http://www.spiegel.de/international/europe/nsa-spied-on-european-union-offices-a-908590.html>
<http://www.spiegel.de/international/germany/german-prosecutors-to-review-nsa-spying-allegations-a-908636.html>

<http://www.spiegel.de/international/europe/eu-officials-furious-at-nsa-spying-in-brussels-and-germany-a-908614.html>

<http://www.dn.se/nyheter/varlden/sa-avlyssnade-nsa-fn-hogkvarteret/>

²⁶ <http://www.euractiv.com/global-europe/meps-call-freezing-eu-us-trade-t-news-529020>

<http://www.spiegel.de/politik/ausland/us-politiker-fordern-nach-ueberwachungsskandal-strengere-nsa-aufsicht-a-917168.html>

efterfrågade en parlamentar utredning. En annan liberal efterfrågade en förklaring från den amerikanska regeringen, och då inte i slutna expert-möten, utan på en hög politisk nivå. Med det senare menar hon eventuellt att förklaringen också borde bli offentlig.

I Europaparlamentet ropades det också efter ett påskyndande av den redan pågående dataskyddslagstiftningen.²⁷

Så småningom beslutade Parlamentet om en utredning för att se om institutionerna avlyssnats systematiskt.²⁸ Europaparlamentet passade också på att öppna för möjligheten att avbryta pågående samarbete i det transatlantiska informationsutbytet (t.ex. information om resenärers identitet och banktransaktioner).²⁹

Avlyssningsutredningen kom emellertid att reduceras, eftersom Storbritannien lade in sitt veto mot en alltför detaljerad genomgång av händelserna. Sverige var det enda land som stödde Storbritanniens veto.³⁰

Inte minst i Tyskland fortsatte de starka reaktionerna på Internetavlyssningen, bland annat från Tysklands justitieminister.³¹ Både Tysklands Merkel och Frankrikes Hollande kommenterade uppgifterna om avlyssning som "oacceptabla".³²

Uppgifter i *Der Spiegel* gav emellertid vid handen att tysk underrättelsetjänst vetat mer än Angela Merkel och andra ministrar i den Tyska regeringen.³³ Efter den rapporten falnade också Merkels mediala upprördhet något.

DN rapporterade i augusti att Tyskland brutit det avtal³⁴ om informationsutbyte som man haft med USA och Tyskland sedan andra världskriget. Avtalet håller nu på att omförhandlas.³⁵

I Tyskland kompliceras situationen dels pga. många tyskars nära minne till avlyssning under kalla kriget, och dels av ett stundande val i Tyskland i september. Efter kritik från oppositionen kom Merkel att argumentera för starkare dataskyddslagar också i EU.³⁶

²⁷ <http://www.europarl.europa.eu/news/sv/headlines/content/20130617ST012378/html/PRISM-ett-uppvaknande-för-behovet-av-dataskydd>

²⁸ <http://www.spiegel.de/international/world/secret-documents-nsa-targeted-germany-and-eu-buildings-a-908609.html> och <http://www.euractiv.com/justice/meps-set-inquiry-group-wiretapping-news-529048>

²⁹ <http://computersweden.idg.se/2.2683/1.515579/eu-till-usa--sluta-spionera-pa-oss>

³⁰ <http://www.europarl.europa.eu/news/en/pressroom/content/20130701IPR14770/html/Parliament->
<http://www.europarl.europa.eu/news/sv/headlines/content/20130701ST014753/html/En-fråga-om-tillit-Ledamöter-kräver-svar-om-den-amerikanska-spionskandalen>

³¹ <http://www.theguardian.com/world/2013/jun/30/nsa-spying-europe-claims-us-eu-trade>

³² <http://www.theguardian.com/world/2013/jul/01/nsa-spying-allegations-germany-us-france>

³³ <http://www.spiegel.de/international/world/whistleblower-snowden-claims-german-intelligence-in-bed-with-nsa-a-909904.html>

³⁴ <http://www.dn.se/nyheter/varlden/tyskland-avslutar-spionavtal-med-usa/>

³⁵ <http://www.infoworld.com/d/security/us-and-germany-enter-no-spying-agreement-in-wake-of-nsa-leaks-224912>

³⁶ <http://www.nytimes.com/2013/07/16/world/europe/merkel-urges-europe-to-tighten-internet-safeguards.html>

Den växande insikten om Storbritanniens omfattande roll i avlyssningen av Internet, samt vetskapen att Europeiska institutioner också systematiskt avlyssnats, har skapat konflikt inte bara mellan EU och USA, men också inom unionen.

I juli hölls en dialog mellan EU och USA rörande uppgifterna om övervakning och spioneri. Enligt uppgifterna kom emellertid samtalet att begränsas till att gälla själva PRISM-programmet, eftersom Storbritannien, lade in veto, och motsatte sig en av de två arbetsgrupperna som var tänkta att diskutera den stora bilden av spioneri mot Europeiska institutioner.³⁷ Storbritannien understöddes inom EU enbart av Sverige.

Även för Obama-administrationen har uppgifterna tydlig blivit en belastning. Programmet PRISM är underkastat en utvärdering, men det tycks finnas få utredare som har en bred acceptans.³⁸

Den Amerikanska FISA-domstolen kom också att få fortsatt hård kritik.³⁹ Verksamheten har blivit mer känd för den amerikanska allmänheten, och i en artikel i Washington Post beskrivs processen för hur domstolen ger sina sanktioner till Internetavlyssning.⁴⁰ De läckta källorna (bilderna) om PRISM.⁴¹

Försök att tysta ner

I augusti blev det också klart att Journalisten David Miranda hållits kvar i förhör i ett flertal timmar på Heathrow flygplats i London pga. sin personliga relation med journalisten Glenn Greenwald.⁴² Miranda hölls kvar och förhördes under brittisk terrorlagstiftning.⁴³

Händelsen fick fyra nordiska chefredaktörer att skriva ett öppet brev till den brittiske premiärministern Cameron, där kvarhållandet av Miranda fördöms som trakasseri. DN rapporterar också hur The Guardian utsatts för starka påtryckningar efter avslöjandena om Snowden, vilket fått Guardian att ingå ett särskilt partnerskap med USA-baserade New York Times för att skydda utgivningen. I särskilda räder ska Guardian fått hårddiskar beslagtagna eller förstörda av brittisk polis, innehållande information läckt från Snowden.⁴⁴

³⁷ <http://www.theguardian.com/world/2013/jul/05/us-blocks-espionage-talks-europe-nsa-prism>

³⁸ <http://www.theguardian.com/world/2013/aug/13/white-house-james-clapper-nsa-surveillance-review>

³⁹ <http://www.nytimes.com/2013/07/07/us/in-secret-court-vastly-broadens-powers-of-nsa.html>

⁴⁰ http://www.washingtonpost.com/world/national-security/piercing-the-confusion-around-nsas-phone-surveillance-program/2013/08/08/bdece566-fbc4-11e2-9bde-7ddaa186b751_story.html

⁴¹ <http://www.washingtonpost.com/wp-srv/special/politics/prism-collection-documents/>

⁴² Greenwald har varit en av nyckelpersonerna i The Guardians avslöjanden i samband med Snowdens läckor.

⁴³ <http://www.spiegel.de/international/world/laura-poitras-on-british-attacks-on-press-freedom-and-the-nsa-affair-a-918592.html>

⁴⁴ <http://www.dn.se/nyheter/varlden/dear-prime-minister-cameron/>
<http://www.dn.se/nyheter/varlden/tidningar-i-nytt-snowdensamarbete/>

Avlyssningens metod och omfattning – ambitionen ökar

Under sommaren har alltså insikten om Internetavlyssningens omfattning ökat markant. I juni såg PRISM ut som en begränsad och måttlig verksamhet, medan det blev alltmer tydligt att ambitionen i Brittiska GCHQ, snarare var att kunna spana i ALL Internettrafik.⁴⁵ I Washington Post⁴⁶ beskrivs hur General Keith Alexander 'inte nöjer sig med att finna en nål i en höstack'. Bättre då 'att samla in hela höstacken'.

Tekniskt sägs avlyssningen ske genom att det installeras 'halvgenomsläppliga speglar' i den fiberbaserade överföringen av trafik, speglar som i likhet med en grenkontakt kan duplicera trafiken utan att trafiken hindras. På så sätt kan data rent hypotetiskt 'slangas av' i en parallell ledning utan att avsändare eller mottagare märker något. I de flesta fall är trafiken i sådan visserligen krypterad, men som exemplet med Microsoft nedan antyder, finns också metoder att komma runt det.

Sådana 'halvgenomsläppliga speglar' installeras rimligtvis i strategiska knytpunkter för den fysiska infrastrukturen av Internettrafiken. Genom en titt på en karta över nätets fysiska infrastruktur kan man snart räkna ut var sådana punkter finns.⁴⁷ Vem som äger sjökablarna till och från Sverige är lätt att kontrollera, och ju närmare en mittpunkt för fysisk Internetinfrastrukturen vi kommer i Sverige, desto troligare är att den punkten attraherar signalspaning.

Den trafikdata som samlas in ska enligt uppgifterna analyseras av 300 personer på GCHQ och 250 personer på NSA. Där nämns hur 600 miljoner telefonsamtal registreras dagligen, och hur 200 fiberkablar övervakas, eller 21 *petabyte* data dagligen passerar verksamheten.

NSA gjorde också ett vagt försök att förminska betydelsen av sina gärningar, något som närmast fick motsatt effekt. I ett särskilt uttalande berättade myndigheten att man – trots sin aptit på hela Internet- endast förmår lyssna av 1,6 procent av de 1 826 *Petabyte* per dag som Internet bedöms förmedla.⁴⁸ Webbtidskriften *Ars Technica* beskrev hur de 29,21 petabyte som passerar NSA i realtid noga kallas igenom med s.k. .deep-packet-inspection (*XKeyscore*), dvs. varje datapakets ursprung, innehåll och destination granskas vid behov. Washington Post rapporterade att NSA har teknisk kapacitet att i realtid täcka motsvarande 75% av hela USA:s Internet-trafik.⁴⁹

⁴⁵ Det finns också god grund för att reflektera hur stor del av Internet som faktiskt går att 'lyssna av'. *Ars Technica* för ett särskilt resonemang om de fysiska begränsningarna av vad som är möjligt.

<http://arstechnica.com/information-technology/2013/06/what-the-nsa-can-do-with-big-data/>
⁴⁶ http://www.washingtonpost.com/world/national-security/for-nsa-chief-terrorist-threat-drives-passion-to-collect-it-all/2013/07/14/3d26ef80-ea49-11e2-a301-ea5a8116d211_story.html?wpmk=MK0000200

⁴⁷ <http://www.submarinecablemap.com>

⁴⁸ <http://arstechnica.com/information-technology/2013/08/the-1-6-percent-of-the-internet-that-nsa-touches-is-bigger-than-it-seems/> och http://www.nsa.gov/public_info/files/speeches_testimonies/2013_08_09_the_nsa_story.pdf

⁴⁹ http://online.wsj.com/article_email/SB10001424127887324108204579022874091732470-1MyQjAxMTAzMDIwMTEyNDEyWj.html

Der Spiegel har i en särskild rapport inventerat avlyssningen i Tyskland. Där beskrevs hur Tyskland varit både är en samarbetspartner och ett offer för avlyssningen på samma gång.⁵⁰

Återigen webbtidskriften Ars Technica rapporterade att USA håller sig med ca. 150 insamlingspunkter för Internet-trafik utanför det egna territoriet. Mjukvaran *XKeysource* är det instrument NSA använder för att sälla i informationsflödet från de 150 insamlingspunkterna. Den kan liknas vid ett filter, som i realtid granskar data-paketerna som passerar centrala knytpunkter, och om paketerna innehåller de kriterier frågeställaren är ute efter, lägger uppgifterna åt sidan för personlig analys. Exempelvis kan datapaket med ursprung utanför USA i kombination med tunnlad trafik och Skype, sällas fram. Därmed kan fokus riktas till avgränsad trafik, med oändligt många variabler. *XKeyscore* kan liknas vid ett programmerbart filter för avlyssning i realtid.

Det är bl.a. mjukvaran *XKeysource* som Snowden och tusentals andra underleverantörer av säkerhetstjänster lär ha tillgång till i PRISM, med möjlighet att lyssna av i princip vilken variabel av Internettrafiken som helst.

I ett för NSA internt nyhetsbrev från augusti 2012 framgår att de uppgifter NSA samlar in regelmässigt och systematiskt delas med CIA och FBI.

För intresserade finns läsvärd teknisk fördjupning [här](#):⁵¹

Tyska Netzpolitik.org rapporterade också hur närmare femtio av 200 fiberkablar ägda av Tyska bolag passerar brittiskt territorium, och därmed blivit avlyssnade.⁵²

Allianser av underrättelsetjänster och hangarounds i samarbete

Der Spiegels beskrev också hur USA omger sig med en inre krets av likasinnade och samarbetspartners. Utöver USA består kretsen av Storbritannien, Australien, Kanada och Nya Zeeland, också kända som 'de fem ögonen'.⁵³

Utanför den inre kretsen finns sedan ett 30-tal stater som både är samarbetspartner och offer för avlyssning på samma gång. Enligt rapporten ingår Tyskland i den kretsen. Troligtvis är att Sverige också en av de staterna.

Företagens roll - delaktiga och offer på samma gång

Det är inte bara bilden av ett nät av nationella underrättelsetjänsters samarbete som växer fram. Globala Internetföretag har pekats ut som delaktiga i processen, och allteftersom uppgifterna om pågående statlig avlyssning sipprat fram, har de alltmer artikulerat bett att få slippa den munkavle den amerikanska staten ålagt dem.

⁵⁰ <http://www.spiegel.de/international/world/germany-is-a-both-a-partner-to-and-a-target-of-nsa-surveillance-a-916029.html>

⁵¹ <http://blogs.computerworld.com/encryption/22366/can-nsa-see-through-encrypted-web-pages-maybe-so>

⁵² <https://netzpolitik.org/2013/tempora-neue-snowden-dokumente-nennen-weitere-von-grossbritannien-angezapften-glasfaser-kabel-auch-deutsche/>

⁵³ Dessa fem engelskspråkiga stater råkar också vara samma fem stater som initierat ett informellt polissamarbete i ICANN, ett samarbete som från ca. 2010 haft tydligt inflytande över ICANN:s avtal med innehavarna av nya toppdomäner.

Microsoft är ett av de företag som pekats ut i samarbetet med amerikanska NSA.⁵⁴ Företaget ska bl.a. hjälpt NSA runda själva krypteringen i e-posttjänsten Outlook, så att NSA idag kan lyssna av krypterade e-post förmedlade via Microsofts mjukvara. Vidare ska Microsoft möjliggjort för NSA att också lyssna av chat i realtid på portalen Outlook.com. Enligt uppgifterna arbetade Microsoft med att tillgängliggöra innehållet i molntjänsten "Skydrive" (250 miljoner användare) inom ramen för PRISM. Nio månader efter att företaget köpte tjänsten *Skype* (660 miljoner användare) har antalet videosamtal som samlats in via PRISM tredubblats. Telefonitjänsten Skype lär emellertid anslutits till PRISM redan innan Microsoft köpte företaget, i februari 2011.

Enligt samma uppgifter har Microsoft också opponerat sig hos NSA mot detta tvång. Men eftersom företaget varit ålagt munkavle, har dessa invändningar givit lite. Även Google kritiserades hårt för att inte värnar integriteten online, och att Internetanvändare inte kunde vänta sig skydd av sin privata sfär då man använder Gmail.⁵⁵

"People sending email to any of Google's 425 million Gmail users have no "reasonable expectation" that their communications are confidential,..."

Uttalandet lär ha uttalats av företagets jurist i domstol, då man försökte trassla sig ur en s.k. grupptalan som uppstått pga. kraven i PRISM. Men inte desto mindre har dessa formuleringar blivit en belastning för företaget, och formuleringen trycktes tydlig ner i halsen på företaget, exempelvis av "Consumer Watchdog".

Så flera globala företag kan antas ha tvingats till att samarbeta när det gäller informationsdelning och avlyssning av medborgare världen över. Men det är knappast med glada miner de tvingats in i PRISM, för att sedan inte ens tillåtas låtsas som att det existerar. Andra företag har sett sig nödda att stänga ner sin verksamhet. Ett exempel är Lavabits plötsliga nedläggning av sin krypteringstjänst för e-post i augusti⁵⁶.

Utvärdering och motreaktionerna mot PRISM

Tre offentliga utredningar har initierats av amerikanska myndigheter med anledning av Snowdens avslöjanden. Vem eller vilka som utgör denna utredning har emellertid kritiserats hårt, inte minst i USA. *Electronic Frontier Foundation* (EFF) samlar i en särskild artikel varför utredningarna inte är trovärdiga, och varför de inte kommer att lyckas.⁵⁷

⁵⁴ <http://www.theguardian.com/world/2013/jul/11/microsoft-nsa-collaboration-user-data>

⁵⁵ <http://www.sfgate.com/technology/businessinsider/article/GOOGLE-If-You-Use-Gmail-You-Have-No-Legitimate-4730587.php>

⁵⁶ <http://lavabit.com> och <https://www.iis.se/blogg/snowden-affaren-stanger-lavabit/> och <http://www.informationweek.com/security/privacy/lavabit-silent-circle-shut-down/240159746>

⁵⁷ <https://www.eff.org/deeplinks/2013/08/three-illusory-investigations-nsa-spying-are-unable-succeed>

NSA har i en intern utredning konstaterat att myndigheten överträtt sitt bemyndigande tusentals gånger sedan Kongressen gav nya förordnanden 2008.⁵⁸ En särskild mall för hur frågor från tillsyn ska besvaras har publicerats av Washington Post.⁵⁹

I USA har motreaktionerna mot PRISM också börjat från civilt håll. *Electronic Frontier Foundation* (EFF) blev i juli ett samlande organ för 19 organisationers stämning av NSA.⁶⁰ I alliansen har kommit att ingå så skilda organisationer som *Unitarian church groups*, *gun ownership advocates*, och en bred koalition av andra politiskt engagerade organisationer.

Följder i Sverige?

I Sverige har debatten om integritet online varit förvånansvärt svag. Journalisten Gösta Hultén, Advokatsamfundets Anne Ramberg och Sydsvenskans Stefan Svallfors har emellertid uppmärksammat problematiken.⁶¹

Det har i Sverige exempelvis kommit uppgifter om att Riksdagens e-post förmedlas via servrar i USA, vilket skulle ge främmande makt full insyn i all e-post-trafik därifrån. Och, som vi lärt oss i exemplet Microsoft har NSA sedan länge full tillgång även till bakdörrar i mjukvaran Outlook, vilket teoretiskt möjliggör tillgång till ALL Internettrafik okrypterad. Det anmärkningsvärda här tycks inte vara huruvida all trafik kan lyssnas av eller inte, det konstiga är att ingen tycks efterfråga vad som gäller.

Sveriges kanske tydligaste offentliga agerande blev att stödja Storbritanniens veto gentemot Europaparlamentet om utökad utredning av PRISM. Britterna vägrade där en alltför omfattande utredning, eftersom försvarsangelägenheter inte har en central roll i Europasamarbetet.

⁵⁸ http://www.washingtonpost.com/world/national-security/nsa-broke-privacy-rules-thousands-of-times-per-year-audit-finds/2013/08/15/3310e554-05ca-11e3-a07f-49ddc7417125_story.html

⁵⁹ <http://apps.washingtonpost.com/g/page/national/what-to-say-and-not-to-say-to-our-overseers/390/>

⁶⁰ <https://www.eff.org/press/releases/unitarian-church-gun-groups-join-eff-sue-nsa-over-illegal-surveillance>

⁶¹ SvD: <http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/svenska-politiker-bor-bryta-tystnaden-om-avlyssningsskandalen-8401740.svd> och <http://www.sn.se/asikter/inlaggutifran/1.1876487>

Fenomenet 'whistleblowers' diskuteras också av Anne Ramberg i Advokatsamfundets tidskrift: <http://www.advokatsamfundet.se/Advokaten/Tidningsnummer/2013/Nr-6-2013-Argang-79/Om-vikten-av-Snowden/>
<http://www.sydsvenskan.se/opinion/aktuella-fragor/lat-snowden-fa-sacharovpriset/>